

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА

Наталія ПАНЧУК

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА З ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти першого
(бакалаврського) рівня спеціальності 053 Психологія галузі знань
05 Соціальні та поведінкові науки

Електронне видання

Кам'янець-Подільський
2022

УДК 378.2(477.43-21)КПНУ(075.8)

ББК 72я73

П16

*Рекомендувала вчена рада Кам'янець-Подільського
національного університету імені Івана Огієнка,
протокол № 9 від 29 вересня 2022 року*

Рецензенти:

Дуткевич Т. В. – кандидат психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології освіти, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Федорчук В. М. – кандидат психологічних наук, доцент, НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут»

Панчук Н. П.

П16 Кваліфікаційна робота з практичної психології: методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 053 Психологія галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. 48 с.

Електронна версія методичних рекомендацій доступна за покликанням:

URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/6689>

Методичні рекомендації розкривають компетентності та вимоги до змісту, структури і оформлення кваліфікаційної роботи, починаючи від обрання теми і до її захисту, зокрема, вибір теми, опрацювання літературних джерел, складання плану, методика написання тексту, оформлення та захисту. Наведено зразки оформлення кваліфікаційної роботи та супровідних документів.

Методичні рекомендації призначаються для студентів.

УДК 378.2(477.43-21)КПНУ(075.8)

ББК 72я73

© Панчук Н. П., 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМАТИКИ І КЕРІВНИЦТВА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ	9
СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	10
Титульний аркуш.....	10
Перелік умовних позначень, скорочень і термінів.....	10
Вступ.....	10
Основна частина кваліфікаційної роботи	16
Висновки.....	18
Список використаних джерел	19
Додатки.....	21
ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	22
Загальні вимоги.....	22
Заголовки	22
Нумерація.....	23
Ілюстрації і таблиці.....	23
Загальні правила цитування та покликання на використані джерела	27
Загальні вимоги до цитування	28
Складання списку використаних джерел	29
Систематизація літератури в списку	30
Оформлення додатків	31
Відгук наукового керівника	31
Рецензування кваліфікаційних робіт	32
Захист кваліфікаційної роботи.....	32
Загальні критерії оцінювання кваліфікаційної роботи.....	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36
ДОДАТКИ	39

ВСТУП

Методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти розроблено на основі «Порядку проведення атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція)» [13], «Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (протокол вченої ради №5 від 12 травня 2015 р.)» [10], «Методичних рекомендацій з написання та оформлення дипломних робіт (проектів) студентами Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» [6] та «Методичних рекомендацій з перевірки курсових, дипломних/кваліфікаційних робіт (проектів), дисертацій, авторефератів дисертацій здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на академічний плагіат» [7].

Кваліфікаційна робота студента 4 курсу – це індивідуальне завдання навчально-дослідницького, творчого характеру, яке студент виконує на завершальному етапі навчання за освітнім ступенем «бакалавр» і є однією з форм виявлення рівня теоретичних знань, їх застосування в реалізації конкретних фахових завдань.

Метою підготовки і захисту кваліфікаційної роботи є виявлення вміння самостійно працювати з науковою та навчальною літературою, аналізувати наукові концепції та узагальнювати дані практики, формулювати власні висновки і пропозиції, вміння організувати та провести психологічне дослідження. Наукова робота повинна містити креативне вирішення актуальної наукової, виробничої, науково-методичної проблеми щодо об'єктів та предметів майбутньої діяльності психолога шляхом теоретичного дослідження актуальних питань та проведення емпіричного дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувачі повинні показати вміння добирати та використовувати психодіагностичні методики, проводити обробку результатів дослідження

та інтерпретувати отримані результати, робити на їх основі висновки та розробляти практичні рекомендації.

Важливим **завданням** кваліфікаційної роботи є узагальнення набутих протягом навчання знань з психологічних дисциплін та застосування отриманих умінь до вирішення практичних професійних завдань.

У ході виконання кваліфікаційної роботи студент повинен оволодіти такими компетентностями:

Інтегральна компетентність

- Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
- Здатність надавати психологічні послуги із застосуванням сучасних технологій та методів практичної психології.

Загальні компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (ЗК)

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- Здатність бути критичним і самокритичним.
- Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Загальні компетентності, визначені закладом вищої освіти

- Здатність до усного та письмового спілкування рідною мовою

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (СК)

- Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

- Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.
- Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел
- Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій
- Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження
- Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності, визначені закладом вищої освіти (СК)

- Володіння психологічною культурою, уміння втілювати її у процес професійної діяльності на засадах загальнолюдських цінностей, толерантності та гуманності.

Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні результати навчання, визначені стандартом вищої освіти спеціальності (ПРН)

- Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
- Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.
- Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

- Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
- Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.
- Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.
- Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців.
- Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання
- Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника
- Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.
- Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога

Програмні результати навчання, визначені закладом вищої освіти (ПРН)

- Розробляти і впроваджувати психологічні рекомендації щодо сучасної життєдіяльності, фізичного і духовного розвитку й самовдосконалення.

У ході виконання дипломної роботи студент повинен закріпити навички самостійного пошуку інформації, розвивати вміння аналізувати та узагальнювати, логічно та послідовно розкривати тему, формулювати висновки на основі проведеного аналізу літературних джерел. Практичним завданням дипломної роботи є навчити студентів обґрунтовувати актуальність проблеми дослідження, визначати предмет та об'єкт дослідження, формулювати мету та завдання дослідження; вибирати методи та методики для проведення дослідження;

проводити математично-статистичну обробку отриманих результатів та інтерпретувати їх; описувати результати емпіричного дослідження; формулювати висновки.

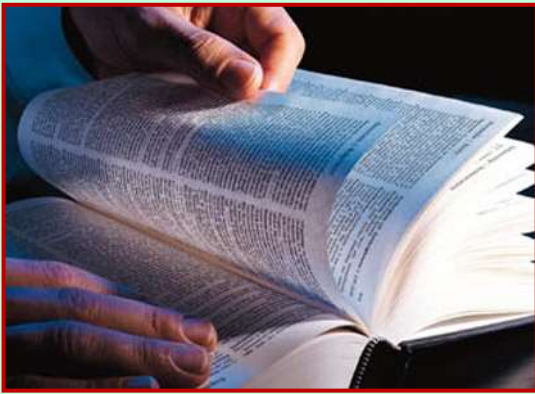
Вимоги до кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота передбачає розв'язання складної спеціалізованої задачі чи практичної проблеми у сфері психології із застосуванням основних психологічних теорій та методів і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

У кваліфікаційній роботі не може бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації.

Кваліфікаційна робота оприлюднюється на офіційному сайті або в репозиторії закладу вищої освіти.

Вимоги до публічного захисту. Атестація здійснюється відкрито як публічна презентація дипломної роботи, на якій можуть бути присутні представники інших закладів вищої освіти та/або роботодавці.

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМАТИКИ І КЕРІВНИЦТВА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

На початковому етапі важливим є правильний **вибір теми та її узгодження з науковим керівником.**

Перед тим, як приймати рішення про затвердження теми, потрібно проконсультуватися або з фахівцем з даної проблеми, або з потенційним науковим керівником. Важливо студенту пам'ятати, що не варто братися за дослідження проблеми, якщо немає достатньої кількості наукової літератури.

Тему студент може обрати зі списку, підготовленого викладачами кафедри та розміщеного на офіційному сайті кафедри, або може бути запропонована студентом та погоджена з науковим керівником.

Обрану тему потрібно офіційно затвердити. З цією метою студент звертається на ту кафедру, до профілю якої належить обрана тема, та пише **ЗАЯВУ** на виконання кваліфікаційної роботи на ім'я завідуючого з проханням про її затвердження. Зразок написання заяви подано в *Додатку А* (див. *Додаток А*).

Заяву підписує студент, науковий керівник та завідувач кафедри. Студент після подання заяви отримує підписане завідувачем кафедри **ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ**, подані в *Додатку Б* (див. *Додаток Б*).

На наступному етапі науковий керівник разом з випускником розробляє та затверджує **КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН-ГРАФІК** виконання кваліфікаційної роботи, який містить основні етапи роботи над дипломним проектом та терміни їх виконання, що дозволяє науковому керівнику відстежувати хід роботи та її своєчасність. Він підписується студентом і керівником роботи. Зразок календарного плану-графіку подано в *Додатку Б* (див. *Додаток Б*).

СТРУКТУРА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Кожен структурний елемент кваліфікаційної роботи починається з нової сторінки.

Титульний аркуш

Оформляється за зразком, поданим у *додатку В* (див. *Додаток В*).

ЗМІСТ

Зразок оформлення змісту подано у *додатку Г* (див. *Додаток Г*).

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ

Не є обов'язковим структурним елементом роботи. Позначення, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносяться. Переліки скорочень та умовних позначень розташовуються стовпцем в алфавітному порядку.

Наприклад:

ІППО – індивідуальна програма побудови особистості.

ММД – мінімальна мозкова дисфункція.

СДУГ – синдром дефіциту уваги і гіперактивності.

ВСТУП

У вступі подається інформація у наступній послідовності.

Актуальність дослідження. Достатньо **1-1.5 сторінок**.

Студент, спираючись на аналіз літературних джерел за останні роки, має довести цінність свого дослідження в обраній галузі психології, розкрити значення обраної теми із зазначенням практично розв'язаних завдань, актуальних проблем у певній галузі.

Об'єкт дослідження – це психологічний процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обраний для вивчення.

Предмет дослідження міститься у межах об'єкта і співвідноситься з ним як часткове із загальним. Це тільки той суттєвий бік об'єкта, який підлягає безпосередньому вивченню в конкретній роботі. Саме на предмет спрямована увага студента, оскільки предмет дослідження визначає тему кваліфікаційної роботи (а отже, і її назву).

Визначаючи об'єкт дослідження, необхідно відповісти на запитання: що розглядається? А предмет означає аспект розгляду, дає уявлення про те, як розглядається об'єкт саме в даному дослідженні цим автором.

Наприклад,

Об'єкт дослідження – самооцінка молодшого школяра.

Предмет дослідження – чинники формування самооцінки молодшого школяра.

Наприклад,

Об'єкт дослідження – особистісно-професійне становлення майбутнього вчителя.

Предмет дослідження – психологічні особливості становлення системи ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя у навчально-виховному процесі вищого навчального закладу.

Наприклад,

Об'єкт дослідження – особистісна тривожність у ранньому юнацькому віці.

Предмет дослідження – психологічні чинники виникнення та корекція особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.

Наприклад,

Об'єкт дослідження – професійні очікування майбутніх соціальних працівників.

Предмет дослідження – психологічні особливості формування професійних очікувань майбутніх соціальних працівників на етапі навчання у вищому навчальному закладі.

Наприклад,

Об'єкт дослідження – професійне мислення майбутніх психологів.

Предмет дослідження – ціннісні детермінанти професійного мислення майбутніх психологів.

Мета роботи. Повинна бути пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, є кінцевим результатом, якого прагне досягти студент.

Наприклад:

Мета роботи – виявити особливості ціннісних орієнтацій в юнацькому віці. Визначити зв'язок їх змісту і спрямованості з психологічними характеристиками особистості майбутнього вчителя. З'ясувати шляхи розширення значущих життєво-професійних цінностей.

Наприклад:

Мета роботи – виявити особливості усвідомлення, рівні сформованості та психологічні чинники виникнення особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці. Обґрунтувати, розробити та апробувати програму її корекції у старшокласників.

Завдання дослідження – визначення основних напрямів дослідження, спрямованих на досягнення мети. Завдання, зазвичай, формулюються у вигляді перерахунку: *вивчити, описати, встановити, виявити, вивести залежність.*

Завдання мають бути сформульовані наступним чином.

Наприклад:

- 1) розкрити часові та смислові аспекти становлення життєвої перспективи особистості;
- 2) з'ясувати психологічні відмінності особливостей сприймання життєвої перспективи вихованців інтернату та учнів загальноосвітньої школи.

Наприклад,

- 1) встановити чинники емоційного вигоряння;
- 2) порівняти рівні розвитку емоційного вигоряння у вчителів середніх шкіл та у викладачів-психологів;

3) простежити динаміку розвитку емоційного вигорання протягом навчального року.

Досить часто заголовки розділів і підрозділів можна сформулювати на основі завдань.

Наприклад,

1. Обґрунтувати теоретичні і методичні підходи до вивчення проблеми становлення цінностей в юнацькому віці.

2. Виявити психологічні особливості та динаміку становлення ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя в процесі професійної підготовки.

3. Прослідкувати зв'язок змісту ціннісних орієнтацій з рівнем самоактуалізації майбутнього вчителя.

4. Розробити систему розширення цінностей майбутнього вчителя, конкретні практичні рекомендації викладачам психологічних дисциплін щодо процесу становлення професійно-важливих ціннісних орієнтацій студентів в процесі навчання у вищому закладі освіти.

Наприклад,

1. Визначити теоретичні підходи до вивчення проблеми дослідження особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.

2. Визначити особливості усвідомлення старшокласниками власної тривожності та рівня її сформованості.

3. Експериментально виявити психологічні чинники виникнення особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.

4. Теоретично обґрунтувати, розробити та апробувати програму психокорекційної роботи щодо зниження особистісної тривожності у ранньому юнацькому віці.

Методи дослідження. Можна виділити такі основні методи:

- **організаційні** (порівняльний, лонгітюдний);
- **емпіричні** (спостереження, експеримент, психодіагностичний метод, аналіз продуктів діяльності, моделювання та біографічний метод);
- **способи обробки даних** (математичний, статистичний аналіз даних, якісний аналіз);

➤ **інтерпретаційні** (генетичний, структурний: класифікація та типологізація);

➤ **вимірювання** – з'ясування властивостей чи станів об'єкта шляхом застосування вимірювального приладу (наприклад, тесту інтелекту). Найчастіше для вимірювання студенти застосовують психодіагностичні методики. Обираючи методику, необхідно звертатися до довідників у галузі психодіагностики, в яких міститься характеристика багатьох методик, їх оцінка та дані про розробку та стандартизацію.

➤ **експеримент** проводиться для встановлення причинно-наслідкових зв'язків між явищами та процесами. Процедури спостереження та вимірювання входять в процес експерименту. Часто студенти плутають експеримент з вимірюванням і називають своє дослідження експериментальним, хоча лише застосовують психодіагностичні методики. В останньому випадку студент проводить емпіричне дослідження.

Окрім основних методів психологічного дослідження, існують ще **допоміжні**:

➤ **бесіда** використовується на початковому етапі проведення дослідження, коли студент збирає первинну інформацію про досліджуване явище. Також бесіда може проводитись на завершальному етапі емпіричного дослідження, для уточнення окремих результатів та знаходження пояснення встановлених тенденцій;

➤ **метод інтерв'ю**, у якому є план, перелік питань та певні обмеження в часі та в тематиці;

➤ **анкетування**. Інформація, отримана за допомогою анкети, не може вважатися достовірною та надійною, навіть якщо досліджуваний винятково щирий. Проте інколи саме результати анкетування підтверджують результати стандартизованих методик, дозволяють проаналізувати ті аспекти психологічних процесів чи явищ, для яких не розроблені психодіагностичні методики;

➤ **проективні методики**. Їх можна використовувати під час дослідження дітей молодшого віку, встановлення окремих неусвідомлених ставлень та потягів досліджуваного. Однак, слід пам'ятати про те, що застосування проективної методики завжди має супроводжуватись об'єктивними методами;

➤ **методи математичної статистики** використовуються з метою оброблення результатів. Не рекомендують обмежуватись лише такими показниками як середнє арифметичне та вираховування відсотків. Якщо метою дослідження є знаходження відмінності в психологічних показниках у різних групах, використовують критерії Стюдента, Фішера тощо. Якщо здійснюється пошук взаємозв'язку психологічних показників в одних і тих самих досліджуваних, використовують коефіцієнти кореляції Пірсона та Спірмена. Обробку результатів можна проводити вручну, використовуючи формули обчислення вказаних критеріїв. На сучасному етапі доцільно полегшувати розрахункову роботу, використовуючи спеціально створені програми, що дозволяють обчислювати всі необхідні показники за допомогою комп'ютера. Однією з поширених в Україні є програма SPSS (Statistical Package for the Social Science).

Наприклад:

Методи дослідження. Згідно до мети та завдань дослідження використано теоретичні та емпіричні методи дослідження. На етапі теоретичного дослідження використовувались: теоретико-методологічний аналіз, класифікація та систематизація наукових джерел, порівняння й узагальнення даних теоретичних та експериментальних досліджень. На етапі емпіричного дослідження було застосовано спостереження, бесіди, анкетування, тестування, експеримент, що включав констатувальну, формувальну та контрольну частини. На етапах констатувального експерименту використовувались методики: шкала самооцінки та оцінки тривожності Ч. Спілберга, Ю. Ханіна, методика «вивчення особливостей «Я-концепції» (автори Е. Пірс, Д. Харліс, адаптована Г. Прихожан), тест для визначення самооцінки, методи математичної статистики, зокрема, коефіцієнта лінійної кореляції Пірсона, критеріїв t-Стюдента. Розрахунки було проведено за допомогою пакета статистичних програм Statistika 7.0.

У кінці вступу описують **структуру кваліфікаційної роботи**, вказують кількість розділів і підрозділів, використаних джерел, додатків.

Наприклад:

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Ос-

новний зміст роботи викладено на 48 сторінках комп'ютерного набору. Наукова робота містить 5 таблиць, 4 рисунки. Список використаних джерел складається з 50 найменувань.

Об'єм вступу – 3-5 сторінок – 5% тексту.

Кожен з перерахованих пунктів описується, починаючи з нового абзацу, ключові слова виділяються напівжирним курсивом.

ОСНОВНА ЧАСТИНА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Основна частина роботи (вступ, розділи, висновки) може мати 2-3 розділи. Зазвичай, кваліфікаційна робота складається з 2-х розділів: *перший* – це теоретичний аналіз літератури та *другий* – проведення емпіричного дослідження. Кожен з цих розділів, залежно від матеріалу, може поділятися на 2-3 підрозділи.

Наприклад,

РОЗДІЛ 1 ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК КРЕАТИВНОСТІ ТА НЕВРОТИЧНИХ РОЗЛАДІВ

1.1 Дослідження креативності у психології

1.2 Механізми виникнення невротичних розладів у різних психологічних школах

1.3 Дослідження виникнення невротичних розладів в осіб з високим рівнем креативності

Якщо РОЗДІЛ 2, відповідно – підрозділи 2.1, 2.2, 2.3.

РОЗДІЛ 1 відображає теоретичний аналіз сучасних уявлень науковців щодо обраної проблеми, висвітлює основні етапи розвитку наукової думки, шляхи її подальшого розвитку. Загальний обсяг огляду літератури не повинен перевищувати **20% обсягу основної частини** кваліфікаційної роботи.

Структура першого розділу може бути така: від загальних проблем студент переходить до вузької проблеми, до конкретного питання, що і є темою кваліфікаційної роботи.

Наприклад,

РОЗДІЛ 1 ГЕНДЕРНІ ВІДМІННОСТІ В СТРУКТУРІ ІНТЕЛЕКТУ

1.1 Основні підходи до визначення інтелекту, структури інтелекту

1.2 Чинники інтелектуальних здібностей

1.3 Психологічні відмінності інтелекту за статевою ознакою

Кожен розділ кваліфікаційної роботи має закінчуватись короткими **висновками** обсягом 1-2 сторінки, у яких узагальнено зроблений в розділі огляд чи отримані результати.

У **РОЗДІЛІ 2** описують організацію дослідження, методологічні положення дослідників щодо обраної проблеми, які студент вибрав за основоположні для організації та проведення власного дослідження, добір психодіагностичних методик, обґрунтування їх застосування, вибір методів математичної статистики, отримані результати та їх інтерпретацію.

У **РОЗДІЛІ 2** доцільно дати короткий опис психодіагностичних методик, що будуть використовуватися в дослідженні, з обов'язковими посиланнями на дані щодо їх розробки, валідності та надійності.

РОЗДІЛ 2 повинен містити висвітлення ходу дослідження, його етапи, умови проведення тестування. Необхідно вказати **базу дослідження** та описати **вибірку**, на якій проводять дослідження: вказати вік, розподіл досліджуваних за статтю, за необхідності – соціальний статус, освіту, професійну зайнятість тощо.

Наприклад:

База дослідження. Дослідження проводилось на базі закладів середньої освіти №3, №7 м. Кам'янець-Подільського. У дослідженні прийняли участь 60 учнів 7-их класів віком 12-13 років. З них – 40 дівчат і 20 хлопців.

Подання отриманих результатів та їх інтерпретація. Інколи матеріалів дослідження настільки багато, що їх подання вимагає виокремлення третього розділу з метою повного викладення та інтерпретації отриманих даних.

РОЗДІЛ 3 Студент подає аналіз результатів власних досліджень з проблеми. З метою оцінити повноту та достовірність одержаних у ро-

боті результатів, студент може порівняти їх із даними аналогічних досліджень інших авторів.

Необхідно подати отримані в ході дослідження результати за використаними методиками. У разі необхідності можна наводити середні показники по вибірці за кожною методикою. Якщо в дослідженні такої мети не ставиться, цього робити не треба.

Після чого описуються та зображуються у вигляді графіків або діаграм результати математичної обробки даних. Якщо студент застосує програму статистичної обробки даних SPSS, то всі таблиці з розрахунками в текст кваліфікаційної роботи вставляти не потрібно. У разі застосування кореляційного аналізу доцільно зробити сумарну таблицю лише зі значимими кореляціями, із наведенням самого коефіцієнта кореляції, його значимості (p) та кількості досліджуваних. Не треба в тексті розміщувати дані кореляційного аналізу тих змінних, між якими немає зв'язку, для цього існують додатки.

На основі отриманих результатів студент може розробити **практичні рекомендації** щодо їх використання та можливого впровадження у вигляді психокорекційної чи профілактичної програми або рекомендацій щодо специфіки роботи психолога з тим чи іншим контингентом клієнтів. Цього підрозділу може й не бути, якщо розроблення практичних рекомендацій чи профілактичної програми не було одним із завдань дослідження.

Висновки до практичної частини (обсяг – 1-2 сторінки) становлять коротку суть дослідження, отримані результати з цифрами та встановленими фактами, пояснення практичної цінності отриманого результату.

ВИСНОВКИ

Рекомендований обсяг висновків у дипломній роботі – **до 3-х сторінок**.

Висновки повинні відповідати меті та містити результати згідно до конкретних завдань, визначених і сформульованих у вступі. У висновках не допускається використання цитат та незмінених речень або цілих абзаців з основної частини роботи.

Наприклад, якщо в завданні було вказано: «встановити зв'язок між стилем сімейного виховання та комунікативними особливостями підлітка», то у висновку має бути пункт, у якому розкриваються всі знайдені зв'язки між цими показниками: «встановлено, що гіперопіка призводить до виникнення в підлітка залежного типу стратегії міжособистісних відношень»... Якщо в завданні вказано: «проаналізувати основні психологічні концепції щодо стилів сімейного виховання», то у висновках має бути пункт, у якому коротко перераховані основні підходи до стилів сімейного виховання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Студент включає лише ті літературні джерела, на які він зробив посилання у тексті кваліфікаційної роботи, з яких використав матеріали, окремі результати, ідеї чи висновки для розробки власної проблематики. Список літератури складається тією мовою, якою написана книга чи стаття.

Зазвичай, список використаних джерел формується в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

Зразки оформлення наукових джерел:

Монографія

1. Максимчук Н. П. Становлення ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя : монографія. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2009. 176 с.

2. Панчук Н. П. Педагогічні технології навчання у особистісному та професійному розвитку студентів у закладах вищої освіти. *Педагогічне проектування в сучасній освіті: дидактичний і виховний аспект* : кол. моногр. / за заг ред. Пушкарьової Т. О. Київ : ТОВ НВП «Росток А. В. Т.», 2021. С. 47-68. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/6373>

Навчальні посібники, підручники, методичні рекомендації

1. Дуткевич Т. В., Максимчук Н. П. Психологія вищої школи (курс лекцій) : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2011. 224 с.

2. Максимчук Н. П. Психологічна діагностика професійної придатності : навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Буйницький О. А., 2009. 264 с.

3. Панчук Н. П. Психологічна діагностика професійної придатності фахівця : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2019. 130 с.

4. Панчук Н. П. Основи психокорекції особистості дитини : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [Електронний ресурс]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/5551>

Стаття або тези

1. Panchuk Nataliia & Secheiko Olena. To the Problem of Formation of a Value Component by Active Methods of Study in the Process of Professional Training of a Student. *Проблеми сучасної психології* : збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за наук. ред. С. Д. Максименка, Л. А. Онуфрієвої. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2021. Вип. 54. С. 160–184. URL: <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2021-54.160-184>

2. Панчук Н. П. Становлення системи ціннісних орієнтацій в юнацькому віці як чинник соціалізації особистості в умовах суспільної трансформації. *Актуальні проблеми молоді в сучасних соціально-економічних умовах* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 26 березня 2021 року. Житомир : ПП “ДжіВіЕс”, 2021. С. 20–21.

Стаття в наукових журналах

1. Панчук Н. П. До питання становлення ціннісної сфери у структурі особистості майбутнього вчителя в контексті професійної підготовки. *Психологічний часопис* : науковий журнал / за ред. С. Д. Максименка. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України, 2021. Вип. 6 (50). Т. 7. С. 49–56.

ДОДАТКИ

Можуть бути тоді, коли переобтяжують обсяг основної частини кваліфікаційної роботи, але необхідні для повноти її сприймання.

Додатки можуть містити: допоміжні рисунки і таблиці; матеріали, щодо виконаних досліджень або їх результатів (інструкції та методики, модифіковані в процесі виконання роботи, розроблені анкети, бланки тощо); графіки, анкети опитувань тощо.

ПРАВИЛА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги

Кваліфікаційна робота виконується комп'ютерним набором. Друкується принтером на одній стороні аркуша білого паперу стандартного формату **A4** через **півтора міжрядкових інтервали**, **14-м** кеглем шрифту **Times New Roman**.

Абзацний відступ повинен дорівнювати 1,2 мм.

Поля: ліве – 25 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи (без додатків, списку використаних джерел, таблиць та рисунків) повинен складати **45-55** сторінок. Усі сторінки зазначених структурних елементів підлягають нумерації.

У тексті кваліфікаційної роботи студент подає матеріал від займенника «ми».

Наприклад: «ми беремо до уваги...», «ми провели дослідження...», «важливою для нас була думка...» тощо.

Робота виконується українською мовою.

Заголовки

Заголовки структурних частин: **ЗМІСТ**, **ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ**, **ВСТУП**, **РОЗДІЛ 1**, **РОЗДІЛ 2**, **ВИСНОВКИ**, **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**, **ДОДАТКИ** друкують великими літерами напівжирним шрифтом у центрі рядка.

Наприклад,

ЗМІСТ

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) напівжирним шрифтом з абзацного відступу.

В кінці заголовка розділів та підрозділів крапка не ставиться.

Переносити слова у заголовках і в тексті роботи не можна.

Назву розділу, підрозділу, пункту, підпункту не можна розміщувати в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Відстань між заголовком і текстом має бути не менше двох рядків. Кожна структурна частина роботи починається з нової сторінки.

Нумерація

Сторінки усіх структурних частин кваліфікаційної роботи нумеруються арабськими цифрами. Номер сторінки – у правому верхньому куті сторінки. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять.

Розділи, підрозділи, пункти, підпункти нумерують арабськими цифрами.

Наприклад,

РОЗДІЛ 1

ГЕНДЕРНІ ВІДМІННОСТІ В СТРУКТУРІ ІНТЕЛЕКТУ

1.1 Основні підходи до визначення інтелекту, структури інтелекту

Текст роботи. Текст роботи. Текст роботи. Текст роботи.

1.2 Чинники інтелектуальних здібностей

Текст роботи. Текст роботи. Текст роботи. Текст роботи.

Ілюстрації і таблиці

Схеми, графіки, діаграми розміщуються в тексті, після першого посилавання на них. Якщо схеми, графіки, діаграми за розмірами не вміщуються на сторінці після першого згадування, то ми розміщуємо їх на початку наступної сторінки. А в тесті після першого згадування продовжуємо подавати подальший текст до кінця даної сторінки. Ілюстрації

нумеруються арабськими цифрами, де перша цифра – порядковий номер в межах розділу, друга – порядковий номер ілюстрації. Між цифрами ставимо крапку. В кінці нумерації крапку не ставимо.

Наприклад:

Текст роботи. Текст роботи. На основі діаграми (див. Рис. 2.3), ми можемо зробити аналіз рівнів сформованості запам'ятовування у дітей старшого дошкільного віку.

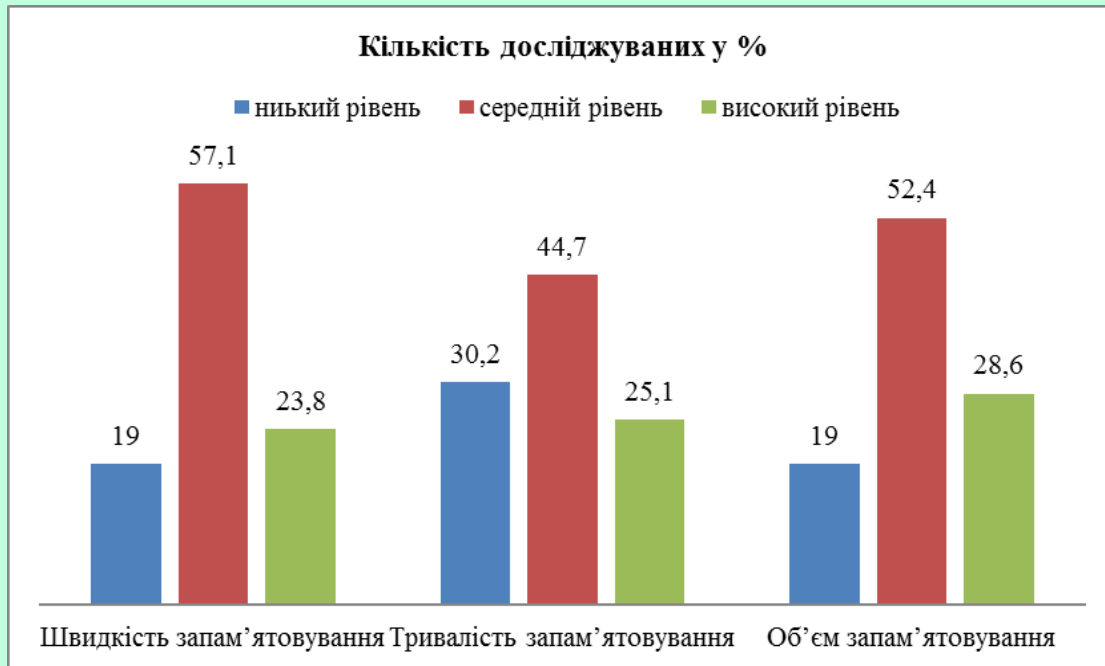

Рис. 2.3 Показники рівня сформованості запам'ятовування у дітей старшого дошкільного віку

Як бачимо на Рис. 2.3, показник «швидкість»... Текст роботи.

Якщо джерело ілюстрації ми знайшли в електронному вигляді і подаємо його в змісті кваліфікаційної роботи, то потрібно обов'язково вказати посилання на нього.

Наприклад:

Текст роботи. Текст роботи. Схему базових педагогічних умов проведення інсайт технології зображено на Рис.1.1 (див. Рис.1.1).

Рис.1.1 Блок-схема траєкторій провадження інсайт технології

Джерело: Пушкарьова Т. О. Особливості педагогічного проектування в неформальній освіті дорослих. *Педагогічне проектування в сучасній освіті: дидактичний і виховний аспект* : кол. моногр. / за заг ред. Пушкарьової Т. О. Київ : ТОВ НВП «Росток А.В.Т.», 2021. С. 111. URL:

https://reicst.com.ua/asp/article/view/monograph_teachers_2021_08/monograph_teachers_2021_08

Як бачимо на Рис. 1.1, базовими педагогічними умовами провадження інсайт технології ... Текст роботи. Текст роботи.

Текст роботи. Текст роботи.

Якщо студент використовує в кваліфікаційній роботі схеми, графіки, діаграми, ілюстрації, які взяті з *літературних джерел*, то потрібно вказати джерело походження під назвою рисунка.

Наприклад:

Текст роботи. Текст роботи. До чинників психічного розвитку відносяться біологічний та середовищний (див. Рис.1.1).

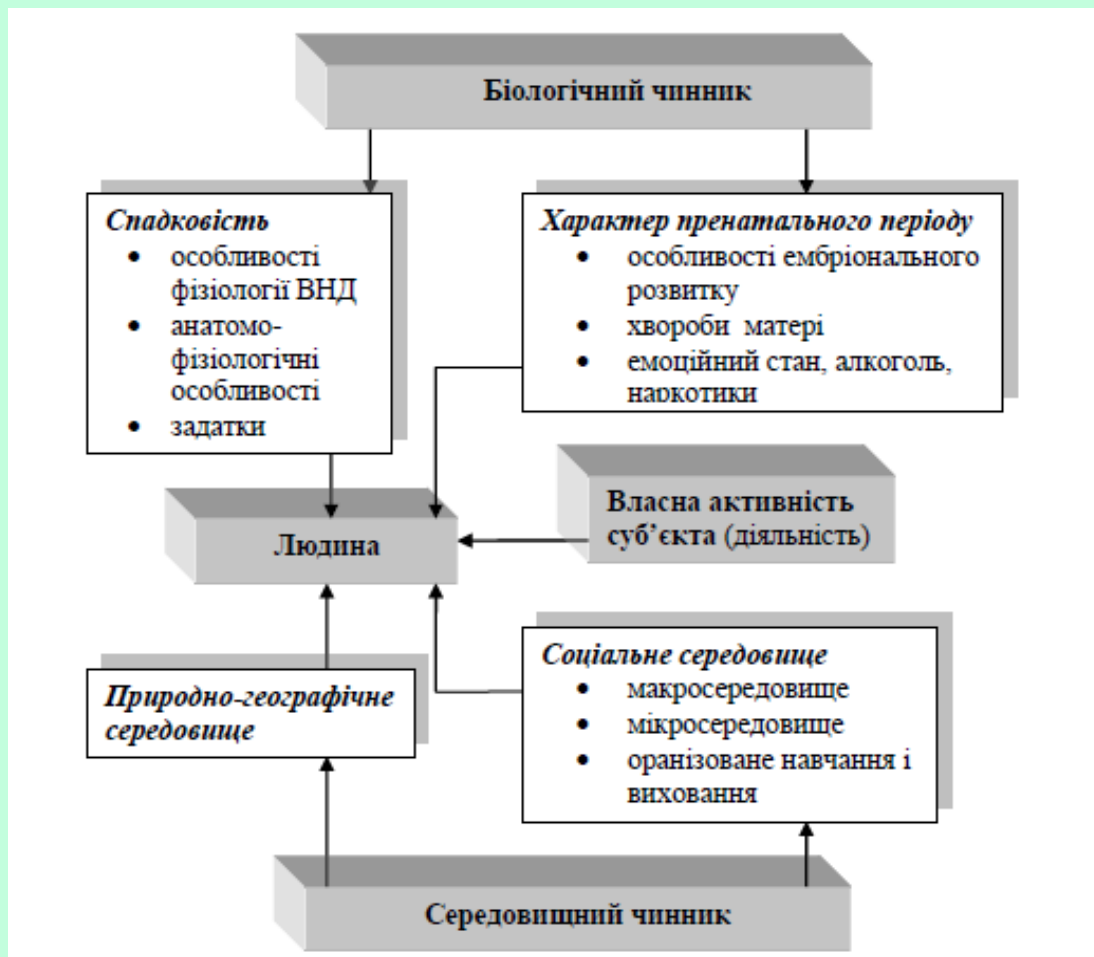

Рис. 1.1 Чинники психічного розвитку

Джерело: Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2017. С. 84.

Як бачимо з Рис.1.1, до біологічних чинників належать спадковість та характер пренатального розвитку. Текст роботи.

У змісті кваліфікаційної роботи, особливо у розділі, де подаються результати емпіричного дослідження, студент використовує **таблиці**.

Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або, якщо вона не поміщається на сторінці після першого згадування, то її слід розміщувати на початку наступної сторінки. Слово «Таблиця» та її номер розміщують з абзацу справа.

Наприклад,

Текст роботи. Результати дослідження ознак обдарованості дошкільників ми подали у таблиці 2.1 (див. Табл.2.1).

Таблиця 2.1

Результати виявлення ознак обдарованості дошкільників

Кількість обстежуваних	Рівні ознак обдарованості		
	низький	достатній	високий
100	14%	54%	32%

Як бачимо з таблиці 2.1, найбільший показник отримав достатній рівень ознак обдарованості – 54%. Ми пояснюємо це тим, що.... Текст роботи. Текст роботи.

Таблиці нумерують арабськими цифрами, де перша цифра -номер розділу, друга – порядковий номер таблиці в розділі. Цифри відокремлюються між собою крапкою.

Якщо таблиця виноситься в Додаток, то номер таблиці складається з позначення додатка та порядкового номера таблиці в додатку. Між цифрами ставиться крапка.

Наприклад: «Таблиця А.1 – назва таблиці», тобто це перша таблиця Додатка А.

Якщо таблиця не поміщається на одній сторінці, то продовження таблиці переносять на наступну сторінку. Слово «Таблиця» подають лише один раз над першою частиною таблиці. Над іншими частинами таблиці з абзацного відступу друкують «Продовження таблиці 2.2» або «Кінець таблиці 2.2» без повторення її назви.

У тексті слід писати слово із вказівкою її номера у дужках (див. Табл. 2.1).

Загальні правила цитування та покликання на використані джерела

У змісті кваліфікаційної роботи студент при аналізі літературних джерел, бере з них певні ідеї та висновки науковців, порівнює різні теоретичні підходи тощо. В даному випадку студент обов'язково повинен робити посилання. Посилання у тексті розміщують у квадратних дужках, *наприклад:* [11, с. 34], де «11» – номер літературного джерела зі «СПИСКУ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ», а через кому вказано номер сторінки у публікації, на якій розміщено використаний цитований текст.

Якщо студент використовує результати таблиць, графіків, діаграм, після того як вони вже були подані раніше, то потрібно обов'язково вказати, зазначаючи номер розділу, підрозділу, таблиці, рисунка, додатка тощо.

Наприклад,

«У розділі 1 (див. Розділ 1)», «відповідно до графіку на рисунку 1.3 (див. Рис.1.3)», «згідно даним таблиці 2.2 (див. Табл.2.2)», «наведено в додатку А (див. Додаток А)» тощо.

Якщо студент при написанні кваліфікаційної роботи використовує запозичений матеріал, не вказуючи посилання на літературне джерело, то кваліфікаційна робота буде вважатися плагіатом і студента не допустять до захисту.

Загальні вимоги до цитування

Якщо студент використовує у змісті роботи текст дослівно, то цитата береться в лапки, а номер літературного джерела подається у квадратних дужках і вказує номер сторінки даного тексту в літературному джерелі, *наприклад*, «...» [ ].

М. Й. Боришевський, досліджуючи особливості саморозвитку особистості, наголошує, що «чим тісніший зв'язок ціннісних орієнтацій з моральністю, категорією добра, тим вищий рівень духовності...» [1, с. 51].

Якщо студент використовує дослівно текст іншого автора, але частину тексту всередині пропускає, то саму цитату потрібно подати у лапках, але на місці пропуску певної частини цитати потрібно в квадратних дужках поставити три крапки і завершити подальший текст цитати.

Наприклад, «Текст цитати [...] текст цитати.» [ ].

«[...] Текст цитати» [ ].

«Текст цитати [...]» [ ].

Результати дослідження О. М. Блашкової на визначення гуманістичних цінностей серед ряду запропонованих засвідчили, що «важливе

значення для студентської молоді мають такі абсолютні «позитивні» цінності: вірність – 5,3%, розум – 5,1% і чесність – 5,0% (зі 100% можливих). [...] Відсоткові показники середнього значення отримали такі цінності: любов – 4,9%, повага – 4,8%, доброта – 4,8%, щирість – 4,7%, надійність – 4,7%, дружба – 4,6% мудрість – 4,1%, відповідальність – 3,8%. Низький рівень мають альтруїзм – 2,3%, милосердя – 2,0% та емпатія – 1,8%. Таким чином, пошуковий етап констатувального експерименту засвідчив, що умовно визначені [...] позитивні гуманістичні цінності [...] загалом мають середній і низький [...] показник наявності у загальній ієрархії позитивних цінностей студентів» [2, с.35-36].

Якщо студент використовує непряме цитування, тобто не дослівно, а своїми словами, то цитата в лапки не береться, а в кінці потрібно обов'язково вказати покликання на літературне джерело. В даному випадку можна не вказувати номер сторінки літературного джерела, з якого наведено непряме цитування, *наприклад*:

Т. Д. Кочубей, А. В. Очеретяний наголошують на ефективності використання інтерактивних технологій при формуванні життєвих цінностей у студентів у ході викладання навчальних дисциплін [8].

Власна думка не повинна змішуватись у тексті із цитованою.

Складання списку використаних джерел

Пошук літератури можна почати з каталогу бібліотек чи довідково-бібліографічного відділу. Зараз існують електронні каталоги, які істотно полегшують пошук інформації. Якщо самостійно не вдається знайти потрібну літературу, можна звернутися до бібліографа, який надасть консультацію стосовно методики пошуку, порадить, з чого почати, у яких розділах, каталогах, журналах може міститись потрібна інформація.

Потрібну інформацію можна знайти і в бібліографічних списках у кінці книг та статей.

У останніх дисертаційних роботах з відповідної теми: у кінці завжди є досить повний список найновіших літературних джерел.

Бажано під час написання кваліфікаційної роботи користуватись сучасною навчальною та науковою літературою. Починати пошук необ-

хідно з підручників, словників, потім переходити до вивчення наукових монографій та статей, опублікованих у наукових журналах та збірниках праць.

При знайомстві з книгами та статтями бажано починати з публікацій **за останні 5-10 років**, щоб з'ясувати стан проблеми на сьогодні, а не повторювати вже зроблені дослідження. Список літератури повинен бути повним.

Бібліографічний опис списку використаних джерел у кваліфікаційної роботі можна оформляти за вибором з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [2] або одним зі стилів (MLA style, APA-1,2, Chicago/Turabianstyle, Harvard style, ACS, AIP, IEEE, Vancouver, OSCOLA, APS, Springer MathPhys Style), віднесених до рекомендованого переліку стилів оформлення списку наукових публікацій до Вимог до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2017 р. № 40 [8].

Для компактності бібліографічного опису застосовують скорочення слів і словосполучень згідно з такими стандартами: ДСТУ 3582-2013 «Бібліографічний опис скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила» [4].

Систематизація літератури в списку

На першому місці, за необхідності, розміщують усі законодавчі та нормативні матеріали відповідно до рангової послідовності. Після цих матеріалів наводять вітчизняні та зарубіжні роботи.

У наукових роботах частіше використовують алфавітну побудову списку літературних джерел.

Спочатку подають літературні джерела за українським алфавітом, потім літературу іноземними мовами в порядку латинського алфавіту.

Кількість наведених бібліографічних джерел у переліку повинна бути, як правило, в таких межах: «бакалавр» – **40±10**.

Відомості про джерела нумерують арабськими цифрами. Номер ставлять перед бібліографічним записом і відокремлюють від нього крапкою.

Оформлення додатків

Додатки нумеруються великими літерами української абетки, за винятком літер **Ґ, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ** без значка «№»: Додаток А, Додаток Б.

Кожен додаток починається з нової сторінки і повинен мати назву, надруковану угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки.

Розміщувати додатки слід в порядку посилань на них у тексті.

У додатках можна наводити таблиці проміжних цифрових даних (наприклад, кореляційні матриці) та формули, за якими проводились розрахунки.

Не варто наводити в додатках загальновідомі психодіагностичні методики та бланки відповідей досліджуваних.

Відгук наукового керівника

Студент має отримати і подати екзаменаційній комісії відгук наукового керівника про кваліфікаційну роботу.

Кваліфікаційну роботу подають науковому керівникові для перевірки змісту та структури, внесення необхідних правок у визначені завданням на виконання кваліфікаційної роботи строки, але не **пізніше 1 календарного місяця** до засідання екзаменаційної комісії із захисту кваліфікаційної роботи.

Перевірку кваліфікаційних робіт здійснюють за допомогою програмно-технічного засобу на базі онлайн-сервісу «Unichesk», який інтегрований у модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище (MOODLE). Завантаження кваліфікаційних робіт для перевірки на плагіат **здійснюють здобувачі вищої освіти** не пізніше, ніж за **21 календарний день до захисту**. Кваліфікаційна робота здобувача вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» має мати **не менше 50% унікальності**. Якщо відсоток унікальності буде меншим за вказаний показник, здобувач вищої освіти повинен доопрацювати свою роботу та звернутися до відповідальної особи для повторної перевірки на платній основі на базі онлайн-сервісу «Unichesk».

Завершену роботу здобувачі вищої освіти подають на кафедру в паперовому і електронному вигляді **не пізніше, ніж за тиждень до дня захисту в екзаменаційній комісії**.

Рецензування кваліфікаційних робіт

Після попереднього захисту кваліфікаційної роботи студент повинен подати готову зброшуровану кваліфікаційну роботу на рецензію.

Робити виправлення після отримання рецензії не дозволяється. Випускник може підготувати відповіді на зауваження наукового керівника та рецензента і озвучити їх під час захисту.

Допуском до захисту кваліфікаційної роботи є наказ із зазначенням прізвищ студентів-випускників, підписаний ректором університету, за поданням деканів факультетів.

Захист кваліфікаційної роботи

Після отримання відгуку наукового керівника, рецензії на закінчену кваліфікаційної роботу фахівця відповідної кваліфікації, результату перевірки унікальності роботи випускник захищає роботу на відкритому засіданні екзаменаційної комісії у призначений день захисту кваліфікаційної роботи. Змінити цей день після затвердження графіка не можна. У разі неявки студента на захист у належний день без поважних причин або отримання незадовільної оцінки здобувачі мають право, за окремим договором про надання освітніх послуг, на повторну (з наступного навчального року) атестацію **упродовж трьох років** після відрахування з К-ПНУ імені Івана Огієнка

Студент готує виступ до 20 хвилин.

План виступу:

- огляд теоретичної частини з характеристикою наявних підходів та попередніх досліджень у цій галузі;
- об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження, його актуальність;
- характеристика вибірки;
- методи та методика (відомі методика можна тільки назвати і вказати автора);
- процедуру обробки даних;

- основні результати дослідження;
- висновки.

З перерахованих пунктів максимальна кількість часу надається представленню отриманих результатів – **не менше 10 хвилин**. Все інше студент повинен встигнути розповісти, не опускаючи жодного пункту, у ті **10 хвилин**, що залишилися.

Текст доповіді потрібно розповідати, а не зачитувати. Дозволяється звертатись до нотаток, відповідаючи на запитання щодо кількісних результатів, математичної обробки, цитування, можливо, окремих формулювань, але основний зміст роботи студент повинен знати без підказок.

Виступ можна подати у вигляді слайдів, за наявності мультимедійного обладнання, на яких зображено:

- **перший слайд:** назва кваліфікаційної роботи, науковий керівник, прізвище, ім'я, по батькові студента, об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза дослідження;
- **другий слайд:** методи, методики дослідження, характеристика вибірки;
- **третій слайд** (можуть бути кілька): результати дослідження з поданням числових показників (процентне співвідношення, середні показники по вибірках, коефіцієнти кореляції та їх значимість, інші результати математичної обробки);
- **четвертий слайд:** інтерпретація отриманих результатів у схематичному вигляді (діаграми, графіки з обов'язковими заголовками та роз'яснювальними підписами);
- **п'ятий слайд:** висновки.

Якщо в дослідженні застосовувались малюнкові проєктивні методики, то можна показати найбільш характерні з них. Також доцільно використовувати у виступі приклади з результатів проєктивних методик (якщо вони застосовувались), висловлювання досліджуваних, цікаві відповіді на анкетування, що допомагають краще показати отримані результати.

Зміст та якість виступу і презентації перед захистом перевіряє науковий керівник.

Члени екзаменаційної комісії можуть задавати питання здобувачеві щодо змісту кваліфікаційної роботи, проведення експерименту тощо.

Результати атестації здобувачів вищої освіти оцінюються за національною шкалою, рейтинговою системою оцінювання та шкалою ЄКТС і оголошуються в **день захисту** кваліфікаційних робіт.

Кваліфікаційна робота з відгуком керівника й рецензією передається на зберігання до бібліотеки університету терміном до **5 років**.

Загальні критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Орієнтовні критерії оцінювання кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти подано в *таблиці 1* (див. *Табл. 1*) [12].

Таблиця 1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Рейтингова оцінка з кредитного модуля	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною (чотирибальною) шкалою	Критерії оцінювання
90-100	А (відмінно)	відмінно	Повне виконання всіх вимог щодо написання і оформлення роботи; стислість і логічність промови студента, в якій відображені основні положення роботи; повні та вичерпні відповіді студента на запитання і зауваження, демонстрування високого рівня теоретичної, наукової та практичної підготовки.
82-89	В (дуже добре)	добре	Наявність несуттєвих помилок в оформленні роботи, у виступі та відповідях студента, що не впливають на зміст роботи.
75-81	С (добре)		Студент допустив помилки як у дипломній роботі, так і в підготовленій доповіді, однак їх рівень суттєво не впливає та не спотворює представлені положення на захисті; в стилістиці викладу є окремі помилки, що не є принциповим.

Продовження таблиці 1

67-74	D (задовільно)	задовільно	Суттєві недоліки в теоретичній і практичній частинах роботи, відсутність прикладів і достатньої аргументованості у відповідях автора. Автор роботи виявив невпевненість під час дискусії, відповідей на питання.
60-66	E (достатньо)		Дипломна робота (проект) за багатьма параметрами не відповідає вимогам щодо її рівня виконання чи оформлення, переважно є компіляцією.
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного захисту)	незадовільно	Дипломна робота (проект) за багатьма параметрами не відповідає вимогам щодо її рівня виконання чи оформлення і вимагає доопрацювання, а її автор не володіє фактичним матеріалом і має низький рівень теоретичної підготовки. Під час захисту студент поводить себе невпевнено, матеріалами власної роботи володіє слабо, на поставлені питання відповідає не в повному обсязі, допускає суттєві помилки.
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової теоретичної підготовки та написання дипломної роботи(проекту)		Представлені матеріали на захист не відповідають вимогам до написання і захисту дипломних робіт (проектів). Студент не в змозі захистити власну дипломну роботу. Дипломна робота (проект) є плагіатом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про вищу освіту». URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Чинний від 01.07.2016. Київ: ДП «Укр-НДНЦ», 2016. 20 с.
3. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання. Чинний від 07.01.2007. Київ: Держспоживстандарт України, 2007. 47 с.
4. ДСТУ 3582:2013. Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила. Чинний від 22.08.2013. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с.
5. ДСТУ ГОСТ 7.80:2007. Бібліографічний запис. Заголовок. Загальні вимоги та правила складання. Чинний від 01.04.2008. Київ: Держспоживстандарт України, 2008. 12 с.
6. Методичні рекомендації з написання та оформлення дипломних робіт (проектів) студентами Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка [Електронний ресурс] / уклад. Л.М. Воєвідко, В.В. Кобильник; [наук. ред. С.А. Копилов]. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2018. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM); 12 см.
7. Методичні рекомендації з перевірки курсових, дипломних/кваліфікаційних робіт (проектів), дисертацій, авторефератів дисертацій здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка на академічний плагіат [Електронний ресурс]. *Офіційний сайт Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. URL: <http://kpnu.edu.ua/publicna-informatsiia/>
8. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації: наказ Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17>
9. Правила оформлення посилань на архівні документи у прикнижкових, прикінцевих, пристатейних списках джерел (у монографії, навчальному посібнику, статті тощо). *Бюлетень Вищої атестаційної комісії України*. 2011. № 11. С. 16–19.
10. Положення про організацію освітнього процесу в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. *Офіційний*

сайт Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.
URL: <http://kpnu.edu.ua/publiczna-informatsiia/>

11. Положення про порядок створення, організацію і роботу екзаменаційної комісії в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. *Офіційний сайт Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. URL: <http://kpnu.edu.ua/publiczna-informatsiia/>

12. Положення про критерії оцінювання знань студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (відповідно до вимог ECTS). *Нормативні матеріали з навчально-методичної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* / уклад: В.М. Федорчук, А.С. Попович, Л.І. Тимофійшина. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2010. С. 54-66.

13. Порядок проведення атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (нова редакція) [Електронний ресурс]. *Офіційний сайт Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. URL: <http://kpnu.edu.ua/publiczna-informatsiia/>

14. Положення про дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками та здобувачами вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка [Електронний ресурс]. *Офіційний сайт Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. URL: <http://kpnu.edu.ua/publiczna-informatsiia/>

15. Максимчук Н.П. Основи психолого-педагогічної діагностики. Конспекти лекцій: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори (ПП Мошак М.І.), 2002. 56 с.

16. Максимчук Н.П. Психологія дитячої обдарованості: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори (ПП Мошак М.І.), 2003. 124 с.

17. Максимчук Н.П. Психологія сексуального розвитку: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2006. 144 с.

18. Максимчук Н.П. Психологічна діагностика професійної придатності: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Буйницький О.А., 2009. 264 с.

19. Максимчук Н.П. Лабораторно-практичні заняття з основ психолого-педагогічної діагностики: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори (ПП Мошак М.І.), 2002. 60 с.

20. Максимчук Н.П. Загальна, вікова і педагогічна психологія. Збірник завдань: навчально-методичний посібник. 2-е видання, перероблене і доповнене. Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О.А., 2011. 240 с.

21. Методичні рекомендації до виконання дипломної роботи / уклад. Т.В. Ващека. Київ: Вид-во «НАУ-друк», 2009. 32 с.

22. Панчук Н.П. Загальна і вікова психологія: Практикум: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Друк-Сервіс, 2018. 168 с.

23. Панчук Н.П. Психологічна діагностика професійної придатності фахівця: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2019. 130 с.

24. Панчук Н.П. Педагогічні технології навчання у особистісному та професійному розвитку студентів у закладах вищої освіти. *Педагогічне проектування в сучасній освіті: дидактичний і виховний аспект*: кол. моногр. / за заг ред. Пушкарьової Т.О. Київ: ТОВ НВП «Росток А. В.Т.», 2021. С.47-68.

25. Руденко В.М., Руденко Н.М. Математичні методи в психології. Київ: Академвидав, 2009. 384 с.

26. Степанков В.С. Бакалаврська робота: методичні поради. 2-е вид., доп. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2017. 60 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Завідувачеві кафедри
психології освіти

Дуткевич Т.В.

студентки 4 курсу

денної форми навчання

групи Psp1-B18

спеціальності 053 Психологія

галузі знань 05 Соціальні та

поведінкові науки

Петренко Вікторії Вікторівни

З А Я В А

Прошу дозволити виконувати кваліфікаційну роботу бакалавра під керівництвом кандидата психологічних наук, доцента Панчук Наталії Петрівни на тему: «Психологічні особливості роботи з обдарованими дітьми в закладах дошкільної освіти».

08.09.2022

Вікторія Петренко

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Факультет _____

Кафедра _____

Освітній ступінь _____

Галузь знань _____

(шифр і назва)

Спеціальність _____

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

“ ____ ” _____ 20__ року

ЗАВДАННЯ¹ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

_____

керівник роботи _____

_____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання)

затверджені наказом по університету від “ ____ ” _____ 20__ року за №__

¹ Форму призначено для видачі завдання студенту на виконання кваліфікаційної роботи і контролю за її виконанням з боку кафедри і декана факультету. Розробляється керівником кваліфікаційної роботи. Видається кафедрою. Формат бланка А4 (210x 297 мм), 2 сторінки.

2. Термін подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

---

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)^{1 *} _____

---

5. Перелік (у разі потреби) графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) ** _____

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання отримав

7. Дата видачі завдання _____

---

^{1 *}, ^{**} графи заповнюються за потребою для виконання кваліфікаційних робіт з окремих спеціальностей.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Затвердження теми роботи та призначення наукового керівника.	вересень 2022 р.	
2.	Отримання завдання на проведення дослідження.	вересень 2022 р.	
3.	Підготовка календарного плану виконання роботи, погодження його з науковим керівником та затвердження завідувачем відповідної кафедри.	вересень-жовтень 2022 р.	
4.	Підготовка та узгодження розширеного плану проспекту кваліфікаційної роботи.	жовтень 2022 р.	
5.	Підготовка чернеткового варіанту роботи для першого читання науковим керівником.	лютий 2023 р.	
6.	Усунення зауважень наукового керівника, подання чернеткового варіанту на друге читання.	березень 2023 р.	
7.	Врахування рекомендацій наукового керівника, доповнення роботи додатковими дослідженнями, що проводилися впродовж практики.	квітень-травень 2023 р.	
8.	Підготовка роботи до рецензування; отримання рецензії.	травень 2023 р.	
9.	Чистове оформлення роботи; подання роботи і рецензії науковому керівникові на підготовку відгуку.	травень 2023 р.	
10.	Написання відгуку науковим керівником, його доповідь завідувачу кафедри про завершення роботи.	травень 2023 р.	

Студент _____
(підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Керівник роботи (проекту) _____
(підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології і соціальної роботи
Кафедра психології освіти

Кваліфікаційна робота бакалавра

з теми: **«ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ
ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»** 3

Виконала: студентка 4 курсу,
групи Psp1-B18,
спеціальності 053 Психологія
галузі знань 05 Соціальні та
поведінкові науки

Петренко Вікторія Вікторівна

Керівник: **Панчук Н. П.**,
кандидат психологічних наук, доцент

Рецензент: **Співак В. І.**,
кандидат психологічних наук, доцент

м. Кам'янець-Подільський – 2022 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР	7
1.1 Психологічні чинники розвитку творчих здібностей дошкіль- ників	7
1.2 Роль комп'ютерної гри у становленні особистості в дошкільно- му віці	12
1.3 Розвиток творчих здібностей дошкільника засобами ком- п'ютерних ігор	6
Висновки до першого розділу	21
РОЗДІЛ 2 ДОСЛІДЖЕННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ	22
2.1 Загальні підходи до дослідження особливостей розвитку твор- чих здібностей дітей дошкільного віку	22
2.2 Методи дослідження	27
Висновки до другого розділу	30
РОЗДІЛ 3 КОМП'ЮТЕРНІ ІГРИ В РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	32
3.1 Результати дослідження розвитку творчих здібностей дошкіль- ників	32
3.2 Динаміка показників творчих здібностей дошкільників віку в процесі комп'ютерної гри	37
Висновки до третього розділу	44
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48
ДОДАТКИ	53

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ВИВЧЕННЯ ПАМ'ЯТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПСИХОЛОГІЇ	6
1.1 Розуміння поняття «пам'ять»	6
1.2 Особливості розвитку видів пам'яті у старших дошкільників	9
1.3 Психологічні особливості запам'ятовування у дітей старшого дошкільного віку	12
Висновки до першого розділу	16
РОЗДІЛ 2 ОСОБЛИВОСТІ ЗАПАМ'ЯТОВУВАННЯ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	18
2.1 Методологічні основи дослідження рівня сформованості запам'ятовування дітей старшого дошкільного віку	19
2.2 Методики дослідження розвитку пам'яті	25
2.3 Результати дослідження рівня сформованості запам'ятовування у старших дошкільників	29
Висновки до другого розділу	43
ВИСНОВКИ	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48
ДОДАТКИ	53

**ПОДАННЯ ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ЩОДО
ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

**ПОДАННЯ¹
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ**

Направляється студент _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

для захисту кваліфікаційної роботи спеціальністю _____

_____ (шифр і назва напряму підготовки або спеціальності)

з теми: _____

_____ (назва теми)

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

Довідка про успішність

_____ за період навчання на факультеті
(прізвище та ініціали студента)

_____ (назва факультету)

з 20__ року до 20__ року повністю виконав (ла) навчальний план за напрямом підготовки (спеціальністю) з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно __%, добре __%, задовільно __%;
шкалою ЕКТС: А __%; В __%; С __%; D __%; E __%.

Старший диспетчер факультету _____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)

¹ Формат бланка А5 (148x210 мм), 2 сторінки.

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Студент (ка) _____

Керівник роботи _____
(підпис) (ініціали та прізвище)

“ ____ ” _____ 20 ____ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційну роботу розглянуто (протокол засідання кафедри _____

_____)
(назва кафедри)

від _____ 20__ року за № _____).

Студент (ка) _____

(прізвище та ініціали)

допускається до захисту роботи в екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____

(назва)

_____)
(підпис)

_____)
(ініціали та прізвище)

